

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fossiilittoman liikenteen tiekartta – valtioneuvoston periaatepäätös kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä

Lapin kauppakamari on mukana Keskuskauppakamarin ja kauppakamariryhmän antamassa yhteisessä lausunnossa, mutta haluaa lisäksi omana lausuntonaan kiinnittää huomiota tiekartan toimivuuteen Lapissa harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien maakunnassa. Tiekartan esittämät toimenpiteet ovat yleisellä tasolla toteutettavissa myös Lapissa, mutta maakunnan elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja eri toimialojen investointien jatkumisen kannalta tarvitaan tarkennuksia. Mainitut tarkoitukset liittyvät tiekartassa mainittuihin sosiaaliseen ja alueelliseen oikeudenmukaisuuteen sekä tavoitteeseen kompensoida haittavaikutuksia, niin ettei toimenpiteistä koidu kenellekään kohtuutonta haittaa.

Lapin kauppakamari haluaa erityisesti kiinnittää huomiota vaiheen 1 eli oikeudenmukaista siirtymää tukevien toimenpiteiden toimivuuteen Lapin elinkeinoelämän näkökulmasta. Niin ikään kauppakamari haluaa korostaa toimivan ja oikeudenmukaisen liikenteen merkitystä koko Lapin väestölle, koska eräiden merkittävien peruspalveluiden saaminen edellyttää jopa satojen kilometrien mittaisia matkoja. Harvan asutuksen vuoksi julkisen liikenteen palveluiden lisääminen ei voi kokonaan poistaa tätä ongelmaa.

Lapin elinkeinoelämän kuljetukset ja liikennetarpeet liittyvät raaka-aineiden saannin ja valmiiden tuotteiden kuljetuksiin sekä merkittävän matkailutoimialan vuoksi myös henkilöliikenteeseen. Lappi kuuluu viiden merkittävimmän suomalaisen vientimaakunnan joukkoon ja kun otetaan matkailun tuoma vientitulo huomioon, on fossiilisen tiekartan toimenpiteiden toteutumisella selkeästi

merkitystä koko Suomen kansantaloudelle. Valta- ja kantateiden lisäksi myös alempi tieverkko on tärkeä niin matkailun kuin teollisuuden ja kaivosteollisuuden kuljetuksille. Lapin olosuhteet edellyttää myös huoltovarmuuden huomioon ottamista ja se puuttuu tiekartasta ja erityisesti siinä esitetyistä toimenpiteistä kokonaan.

Tiekartan monen toimenpiteen kohdalla arvioidut vaikutuksen perustuvat oletuksiin ja toivomuksiin. Esimerkiksi ihmisten liikkumistarpeen oletetaan vähenevän nykyisestä. Tässä rajoitetaan pahimmassa tapauksessa kansalaisten perusoikeuksia, mutta Lapin kannalta oletus on erityisen haitallinen. Mikäli Lapissa väestö keskittyy ja kuntataloudet pienenevät, liikkuminen on ainoa mahdollisuus päästä peruspalveluihin ja eläminen on yleensäkin mahdollista maakunnassa.

Kauppakamari on huolestunut oikeudenmukaisen siirtymään liittyvistä seikoista, koska koko käsite ei ole tullut Suomessa missään yhteydessä tarpeeksi selkeästi määritellyksi. Lapissa meneillään oleva turpeen käytön oikeudenmukaisen siirtymän prosessissa esimerkiksi konsulttivetoisuus ei toimi. Lapin näkökulmasta oikeudenmukainen siirtymä koskee muutakin kuin polttoaineita ja liikennemuotoja. Siihen sisältyvä huoltovarmuus eli yhteiskunnan toimivuus harvaan asutulla alueella pitkien etäisyyksien päässä ja vaihtelevassa säätilassa varsinkin talviaikaan jää täysin vaille huomiota. Elinkeinoelämän kilpailukyky ja toimintaympäristö pitäisi myös ottaa huomioon merkittävänä osana oikeudenmukaista siirtymää. Tiekartassa korostetaan kansalaisten tuen merkitystä toimenpiteille. Sen kannalta aikataulut ja tavoitteet pitäisi porrastaa alueiden erityisolosuhteiden pohjalta esitettyä paremmin.

Lapin kauppakamari esittää, että oikeudenmukaisen siirtymän toimenpiteissä pitäisi ottaa huomioon myös alueellinen jousto polttoaineverotuksessa ja muissa maksuissa sekä myös siirtymisaikatauluissa. Maa- ja metsätalousministeriö on äskettäin pyytänyt professori Tuomas Ojalalta perustuslaillista ennakoarviota ns. Norjan mallia ja sen mahdollisesta toteuttamisesta. professori Ojala toteaa verohuojennuksen olevan mahdollista Lapin kaltaiselle harvaan asutulle alueelle työn perässä muuttavalle. Osana tiekarttaa tulisi edellä mainittua selvitystä laajentaa koskemaan myös alempaa polttoaineverotusta Lapissa oikeudenmukaiseen siirtymään kuuluvana.

Rautajoki Timo
Lapin kauppakamari